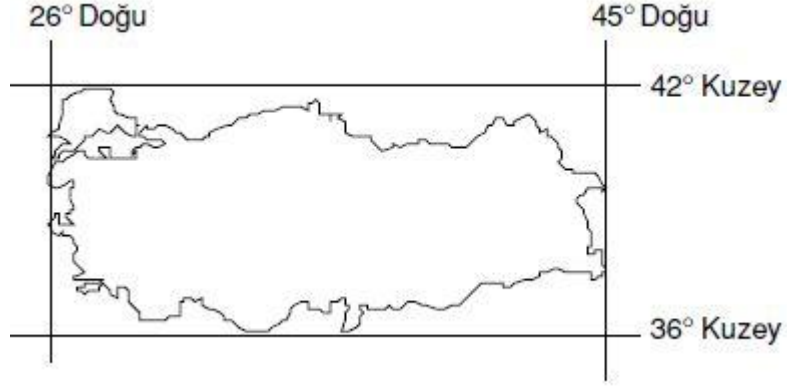

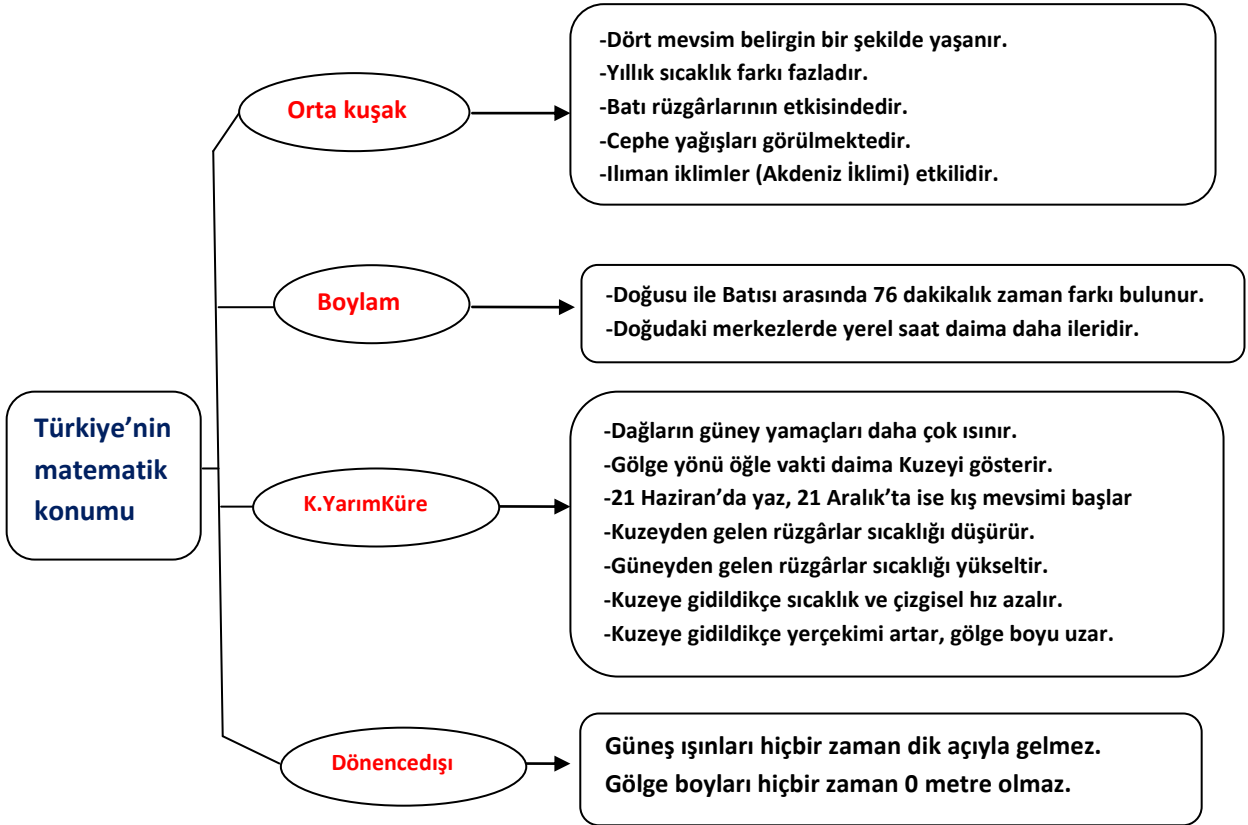
TÜRKİYE’NİN COĞRAFI KONUMU (Kemal Arslan)

TÜRKİYENİN COĞRAFI KONUMU

Türkiye’nin Matematik(Mutlak) Konumunun Sonuçları

Değerli arkadaşlar, Türkiye **36° -42° Kuzey paralelleri**, **26° -45° Doğu Meridyenleri** arasında yer alır. Türkiye; Kuzey yarım Kürenin Orta kuşağında yer alır. Şimdi bu durumu detaylandıralım:

YORUM FARKI: Değerli arkadaşlar yukarıda verilen sonuçlara şöyle bakabiliriz: Eğer matematik konumdan dolayı güneyden-kuzeye doğru bir değişiklik meydana gelirse, bu değişikliği Kuzey Yarım Kürenin kanıtını sayabiliriz. Örnek: Türkiye’nin Kuzeyinden güneyine gidildikçe çizgisel hız artar; eğer Türkiye Güney Yarım Kürede yer alsaydı bu defa çizgisel hız azalırdı. Bu durum, bizim Kuzey Yarım Küre’de olduğumuzu kanıtlar.

TÜRKİYE’NİN COĞRAFİ KONUMU (Kemal Arslan)

HATIRLA: Arkadaşlar, **kutuplar** hep soğuk (tek mevsim: **Kış**), **ekvator** kuşağı hep sıcak (tek mevsim: **Yaz**) iken, **orta kuşakta** (Türkiye’de) yıl içinde sıcaklık değişimi çok fazla olduğu için, **dört mevsim** belirgin yaşanır. Buna bağlı olarak, orta kuşakta yıl içinde giysi değişimi, tarım ürün çeşidi ve bitki çeşitliliği fazladır.

Not: Eğer **saat**lerle ilgili herhangi bir durum ile karşılaşırsak onu da **BOYLAM** ile açıklarız.

TÜRKİYE’NİN ÖZEL (GÖRELİ) KONUMUNUN SONUÇLARI

Değerli arkadaşlar bu konuda şuna dikkat edersek bu konunun ana damarlarını yakalarız. Matematik konum içinde yer almayan tüm unsurları (Yer şekilleri, karasallık, denizellik, jeolojik yapı, komşular, ulaşım, kültürel yapı, madencilik vb.) özel konum içinde değerlendiriyoruz. Ayrıca, jeopolitik konum da özel konum içinde yer almaktadır.

Jeopolitik konum: Devletlerin coğrafi özellikleriyle siyasetleri arasındaki ilişkileri inceleyen bilimdir. Kısaca bir ülkenin dünya üzerindeki ağırlığını artıran unsurlardır.

Türkiye’nin Jeopolitik önemini arttıran bazı unsurlar şunlardır:

- Türkiye; Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirlerine en çok yaklaştığı yerde bulunmaktadır.
- Transit ticareti gelişmiştir, enerji nakil hatları yaygındır.
- Türkiye, dünyanın en büyük petrol rezervlerinin bulunduğu Orta Doğu ülkeleri ile komşudur.
- Türkiye, Çanakkale ve İstanbul Boğazlarına hâkimdir. Karadeniz , Akdeniz arasındaki su yolu Türkiye’nin kontrolündedir.
- Türkiye, stratejik maddelere sahip Orta Asya’ya da yakındır. Bu durum Türkiye’yi dünya güç dengesinde çok önemli bir konuma getirmektedir.

Dikkat! Arkadaşlar, Matematik ve Özel konum ile ilgili dikkat etmemiz gereken bir durum da aslında aynı şey zannettiğimiz ama farklı olan iki durum aşağıdaki gibidir:

- Dört mevsimin belirgin yaşanması → **Matematik Konum**
- Aynı anda birden çok mevsim **özellik**lerinin görülmesi → **Özel Konum** ile açıklanır.

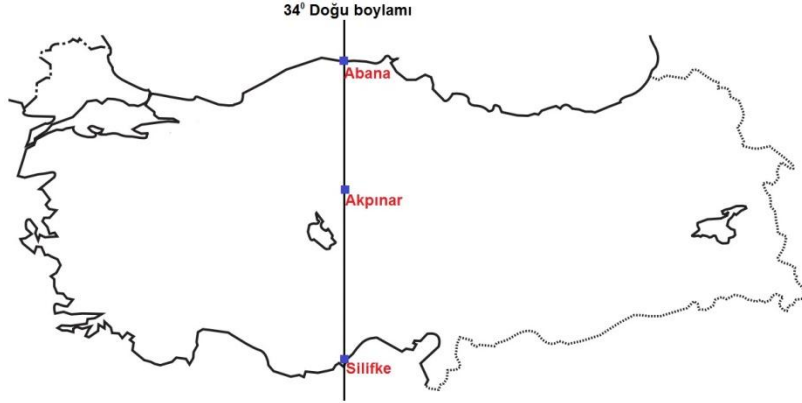
Değerli Arkadaşlar; bu tür sorularda “**özellik**” kelimesini görürseniz özel konumu işaretleyiniz! Çünkü özellik kelimesinin burada ortaya çıkmasında yer şekilleri ve denizellik etkilidir.

TÜRKİYE’NİN COĞRAFİ KONUMU (Kemal Arslan)

Türkiye’de Saat Hesaplamaları

Arkadaşlar, bu konuyla ilgili doğrudan az sayıda soru gelse de çeldiricilerde çok fazla bilgi karşımıza çıkar. Saat hesaplamalarını şu şekilde ele alırız:

1. **Yerel Saat:** Türkiye’nin her yerinde farklıdır. Doğuda ileri, batıda ise geridir. Sadece **aynı boylamda** yer alan merkezlerde **aynıdır** (haritada görüldüğü gibi). Daha çok dini uygulamalarda (ezan, sahur) karşımıza çıkar.

Yerel Saat; güneşin tam tepede olduğu anda hesaplanır. Bununla ilgili genellikle şu şekilde sorular gelmektedir: Merkezler verilir ve merkezler arasında **yerel saat farkı** sorulur. Şu noktaya dikkat etmeliyiz: Merkezler **doğu-batı** doğrultusunda birbirinden ne kadar uzaksa, yerel saat farkı da buna bağlı artar.

2. **Ulusal Saat:** Türkiye’nin her yerinde aynıdır. Yazın 45° Doğu Meridyeni (İğdır), Kışın ise 30° Doğu Meridyeni (İzmit) ortak saat olarak kullanılır. Sosyal hayatın ve iş hayatının düzenli olmasını sağlar.

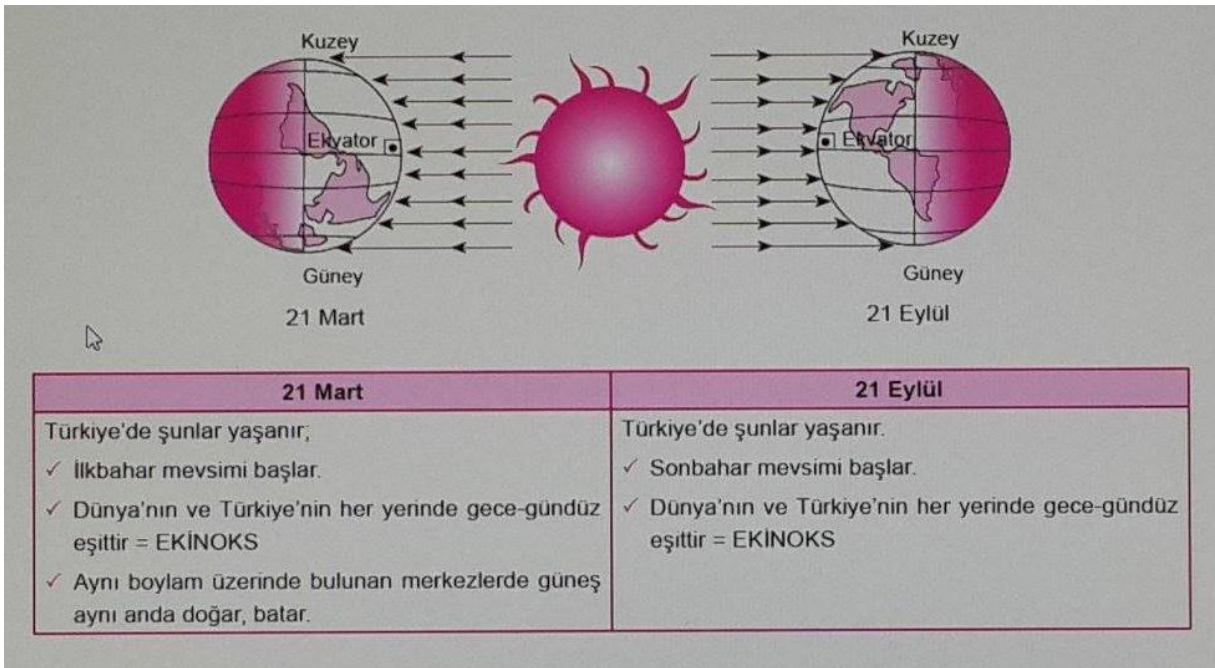
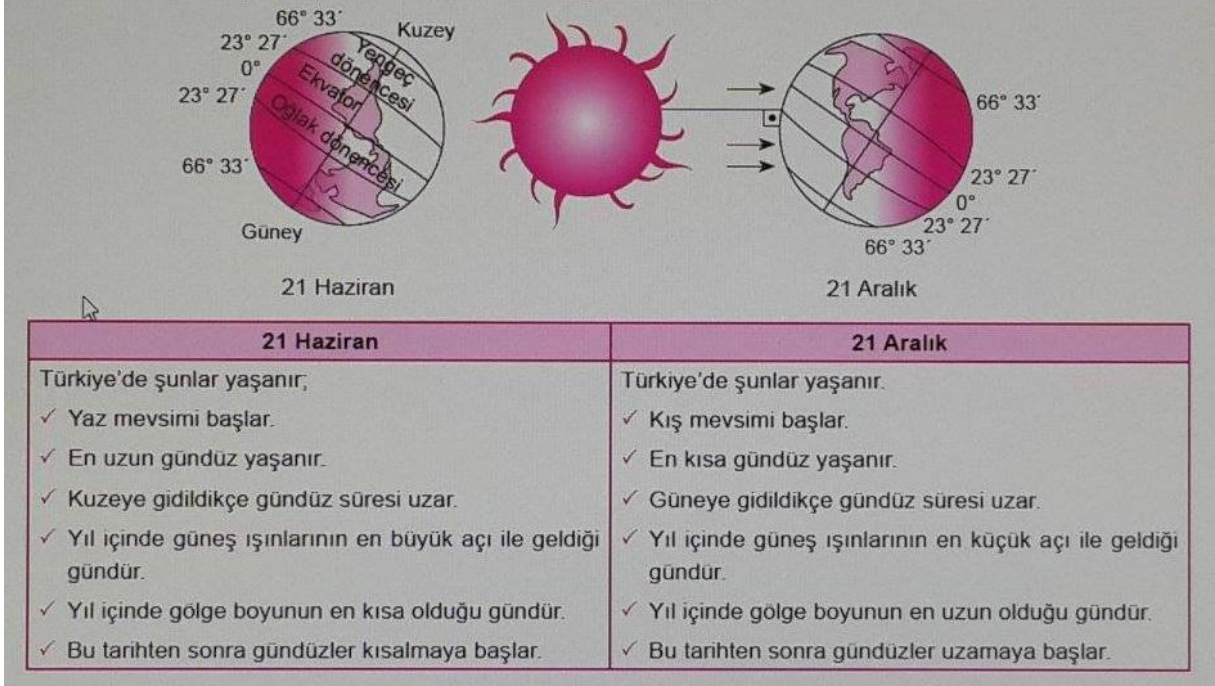

- ❖ Ulusal(ortak) saat Türkiye’nin her yerinde aynıdır. Bu konu ile ilgili sorularda **mevsimlere** (yaz mevsimi mi? Kış mevsimi mi?) dikkat edilir. Şimdi yaz ve kış durumlarına göre ortak saate iki örnek verelim:

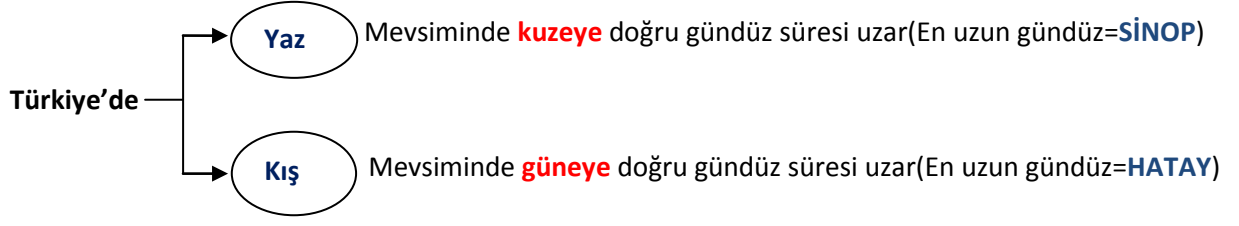
TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU (Kemal Arslan)

TÜRKİYE'DE MEVSİMLER

Arkadaşlar, mevsimlerle ilgili bazen doğrudan, bazen de dolaylı olarak sorular gelmektedir. Mevsimleri ezberleme yerine, aşağıda verilen şekillere bakarak daha kalıcı öğrenebiliriz. Eksen eğikliğinden dolayı ($23^{\circ} 27''$) Türkiye'de 4 mevsim belirgin yaşanır. Şimdi bu mevsimlere sırasıyla bakalım;

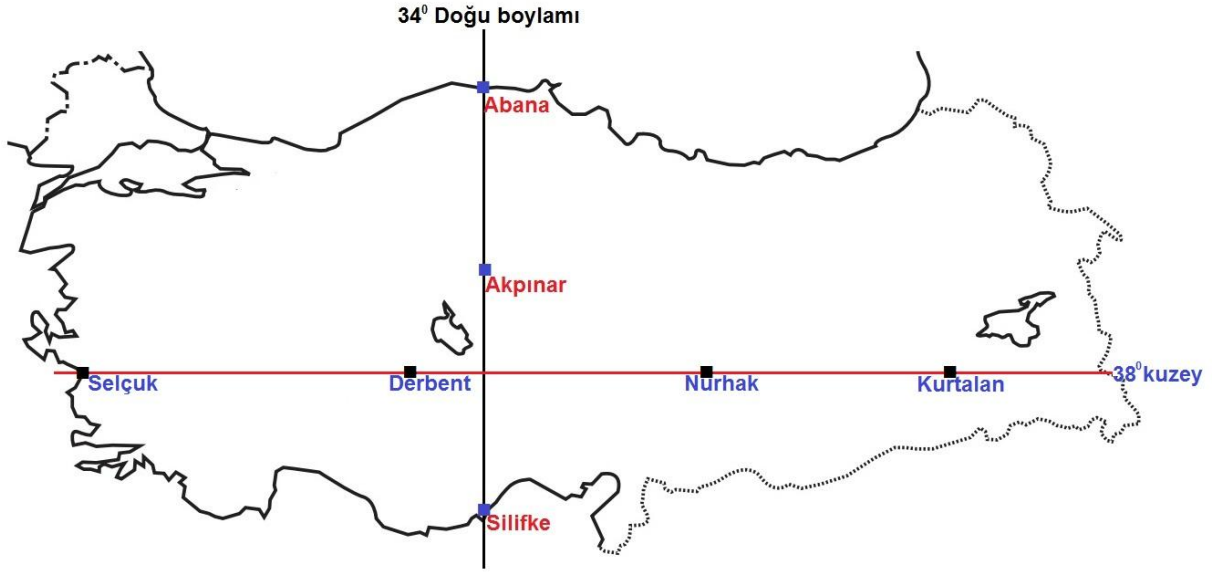
TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU (Kemal Arslan)

Uyarı: Değerli Arkadaşlar; Türkiye, Kuzey Yarımkürenin **orta kuşağında** yer aldığı için yıllık sıcaklık farkı fazladır. Bu yüzden **dört mevsim** belirgin bir şekilde yaşanır.

ANALİZ: Değerli Arkadaşlar; Türkiye'de en kısa gündüz 21 Aralık tarihinde yaşanır. 21 Aralık'tan sonra gündüz süreleri uzar, 21 Haziran'da en uzun gündüz yaşanır. 21 Haziran'dan 21 Aralık tarihine kadar gündüz süreleri hep kısalır. Mesela Ocak ayında geceler gündüzlerden daha uzun olup, bu ayda gündüz süreleri her geçen gün uzar. Temmuz ayında ise gündüzler gecelerden daha uzun olup, gündüz süresi her geçen gün kısalmaktadır. Sanırım şimdi biraz daha iyi analiz yapmış olduk. 😊

Karma şekil yorumu 😊

UYARI: Aynı **boylamda** yer alan merkezler (Abana-Akpınar-Silifke) için yerel saatleri, öğlen vakti, güneşin en tepede olduğu an ve gölge boyunun gün içinde en kısa olduğu an aynıdır.

UYARI: Aynı **enlem** üzerinde yer alan merkezler (Selçuk-Derbent-Nürhak-Kurtalan) için ekvatora uzaklıkları, grup-tan-şafak-alacakaranlık süresi, çizgisel hızları, gece gündüz süreleri, gece gündüz süre farkı, güneş ışınlarının geliş açısı, gölge boyları ve yer çekim kuvveti aynıdır 😊

Bu ünite ile ilgili kalıp sorular..!!

Soru: Abana-Akpınar-Silifke merkezlerinin yerel saatler birbirine çok yakındır. Bu durum bu merkezlerin hangi yönden de birbirine yakın olduğunun bir kanıtıdır?

- A) Boylam dereceleri
- B) Yükselteleri
- C) Enlem dereceleri
- D) Yıllık sıcaklık ortalamaları
- E) Denize uzaklıkları

Çözüm:Boylam dereceleri aynı olan merkezlerde yerel saat aynıdır. Bundan dolayı verilen merkezlerin Boylam dereceleri aynıdır.Cevap: A

Soru:Aşağıdakilerin hangisinde verilen tarihlerde, Samsun’daki gündüz ve gece süreleri Hatay’dan daha uzundur?

Gündüz Süreleri Gece süreleri

A) 21 Mart	23 Eylül
B) 23 Eylül	21 Haziran
C) 21 Haziran	21 Aralık
D) 21 Aralık	21 Mart
E) 21 Ocak	23 Eylül

Çözüm: Yaz mevsiminde kuzeye doğru(Samsun’a) gidildikçe gündüz süresi uzar, Kış mevsiminde ise gece süreleri uzar.Cevap C

Bu ünite ile ilgili kalıp sorular..!!

Soru: Aşağıdakilerin hangisinde verilen iki kent arasındaki yerel saat farkı diğerlerinden daha fazladır?

- A) Sinop - Ankara
- B) İzmir - Adana
- C) Bursa – Erzurum
- D) Manisa -Çankırı
- E) İzmit – Karaman

Çözüm: Doğu-batı doğrultusunda birbirinden uzak merkezlerde yerel saat farkı fazladır. Verilen merkezler içinde Doğu-batı doğrultuda birbirinden en uzak olanlar Bursa ile Erzurum illeridir.Cevap C

Soru: Türkiye’nin özel konumunun aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu söylenemez?

- A) Yerel Saat
- B) Deniz ulaşımı
- C) Turizm Etkinlikleri
- D) İklim Koşulları
- E) Transit Taşımacılık

Çözüm: Bir yerin kendisine has özelliklerine özel konum denir. Yer şekilleri, karasallık, denizellik, jeolojik yapı, komşular, ulaşım, kültürel yapı gibi unsurlar özel konumu etkiler. Enlem, Boylam(Yerel saat) matematik konum ile açıklanır. Cevap A

Bu ünite ile ilgili kalıp sorular..!!

Soru:Türkiye'de kış saati uygulamasının olduğu bir günde, aşağıdaki şehirlerin hangisinin yerel saati ile ulusal saati arasındaki fark en azdır?

- A) Ankara
- B) Rize
- C) Samsun
- D) Bilecik
- E) İzmir

Çözüm:Kış mevsiminde ulusal saat 30° doğu boylamı (İzmit) kabul edilir. Fark az denildiğine göre İzmit'in boylamına en yakın merkezi (Bilecik) seçmemiz gerekir. Cevap: D

Soru:

-Türkiye'de kış mevsiminde cephe yağışları görülür.

-Yıllık sıcaklık değişimi fazladır.

Aşağıdakilerden hangisinin Türkiye'de yaşanan bu durumun temel nedeni olduğu söylenebilir?

- A) Dönenceler dışında yer alması
- B) Orta kuşakta yer alması
- C) Başlangıç meridyeninin doğusunda olması
- D) Kuzey yarımkürede yer alması
- E) Çevresinde yüksek dağların olması

Çözüm:Dört mevsimin belirgin yaşanması, Batı rüzgârlarının görülmesi, Cephe yağışlarının etkili olması Türkiye'nin Orta kuşakta yer aldığını kanıtlar.Cevap: B

Bu ünite ile ilgili kalıp sorular..!!

Soru:Ticari ve ekonomik ilişkilerin kolaylaştırılması, haberleşme ve ulaşım hizmetlerinin hızlı ve düzenli bir şekilde yapılabilmesi için, ortak saat ya da ulusal saat uygulamasına ihtiyaç duyulmuştur.

Buna göre Temmuz ayında aşağıda verilen merkezlerden hangisinin yerel saati ile ulusal saati arasındaki fark daha fazladır?

- A)Konya
- B)Trabzon
- C)Gaziantep
- D)Hatay
- E) Aydın

Çözüm: Yaz mevsiminde (Temmuz ayı denilmiş) ulusal saat 45° doğu boylamı (İğdır) kullanılır. Fark fazla dediğine göre İğdır'a en uzak merkezi (Aydın) seçmemiz gerekir.Cevap: E

Soru:Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin jeopolitik açıdan önemli bir konuma sahip olmasını sağlayan özelliklerden biri değildir?

- A) İstanbul ve Çanakkale boğazlarının var olması
- B) Uluslararası transit ticaret yollarının üzerinde bulunması
- C) Petrol kaynaklarına sahip bölgelere yakın olması
- D) Farklı ekonomik niteliklere sahip ülkelere komşu olması
- E) İç kesimlere doğru gidildikçe sıcaklık farkının artması

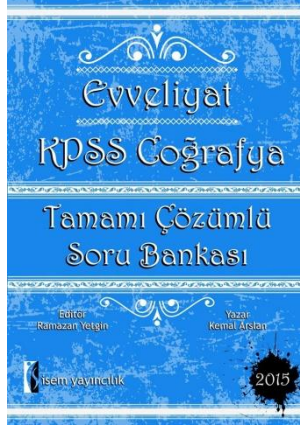
Çözüm: İç kesimlere doğru gidildikçe sıcaklık farkının artması Türkiye'nin jeopolitik konumunu az etkiler.Cevap: E

TÜRKİYE’NİN COĞRAFİ KONUMU (Kemal Arslan)

NOT: bir Reklam kokan hareket hakkımızda var herhalde ☺

Tüm konuları kapsayacak ve örnekleyecek şekilde hazırladığım **Evveliyat kpss Çözümlü Coğrafya soru Bankam** çıktı...!!

Tüm Evveliyat serisi ve daha fazlası için <http://evveliyat.com/> adresimizde bulabilirsiniz..!!

Sınava hazırlanan siz değerli Arkadaşlara başarılar dilerim..!!

Coğrafyacı Kemal Arslan ☺

cografya_1903@hotmail.com